

FTAXP 11.25.91

<https://doi.org/10.63051/kos.2024.3.221>

¹Нечаева Е.Л. ²Белгожа Е.Қ.

¹ Л.Н. Гумилев атындағы Еуразиялық ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

² Р.Б. Сүлейменов атындағы Шығыстану институты, Алматы, Қазақстан

E-mail: ¹elenech@inbox.ru, ²ernur.bk@mail.ru

БЕЛДЕУ ЖӘНЕ ЖОЛ БАСТАМАСЫ ҚЫТАЙДЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ОҢ БЕЙНЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Аңдатпа. Мақаланың мақсаты – жаһандық ынтымақтастықты дамытуға және Жібек жолы дәстүрлерін жаңғыртуға бағытталған Қытайдың «Бір белдеу, бір жол» бастамасы Қытайдың Қазақстанға қатысты саясатын ілгерілетудің негізгі векторларының бірі болып табылады. Бастама халықаралық қатынастар жүйесіндегі бірегей прецедент болып табылады, оның құрылысы Қытайдың «сыртқа шығу» және «ортақ тағдырлар қауымдастығын» құру стратегиясындағы жаңа кезең ретінде қарастырылады. Мақалада «Бір белдеу, бір жол» бастамасының Қазақстандағы Қытайдың оң имиджін қалыптастыруға тигізген әсерін талдау, жұмсақ күш мүмкіндіктеріне баса назар аударылған.

Зерттеудің жаңалығы – бағыттары және идеялары. Екі ел арасындағы стратегиялық серіктестіктің негізгі бағыттарын зерделеу бізге Қытайдың қазақстандық қоғамдағы оң имиджін нығайту үшін қолданатын стратегиялары мен тетіктерін, соның ішінде түрлі жобаларды, инвестицияларды және мәдени құндылықтармен алмасуды түсінуге мүмкіндік береді. Практикалық маңыздылығы. Қорытындылар - Қытай мен Қазақстан арасында ұзақ мерзімді серіктестік құруға және екіжақты және көпжақты контексте Қытаймен ынтымақтастық барысында Қазақстанның прагматикалық мүдделерін ілгерілетуге бағытталған ұсыныстарды әзірлеуге негіз бола алады. Мақалада сандық және сапалық аспектілерді біріктіретін негізгі әдістеме ретінде пәнаралық көзқарас алынып, талдау мен бұқаралық ақпарат құралдарының мониторингі және стратегиялық талдау, синтез әдістері қолданылды.

Алғыс: Аталмыш зерттеу Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің № AP14870832 «Қытайдың «Белдеу және жол» бастамасы және Қазақстанның геоэкономикалық мүдделері» атты гранттық жобасы аясында қаржыландырылады.

Түйін сөздер: Қытай, Қазақстан, сыртқы саясат, жұмсақ күш, Белдеу және жол бастамасы.

Кіріспе

Қазіргі әлемде Қытай Америка Құрама Штаттарымен және басқа әлемдік күш орталықтарымен толық ауқымды бәсекелестікке қабілетті жаңа супердержава болу траекториясына сенімді түрде кірді. Бүгінде Қытай жаһандық әлемдегі және Еуразиядағы жағдайға әсер ететін маңызды факторлардың біріне айналды. Бұл ретте Қытай Орталық Азиядағы өзінің негізгі стратегиялық серіктесі – Қазақстанға ерекше көңіл бөледі. Өз кезегінде Қазақстан ҚХР-ның геосаяси, экономикалық және әскери әлеуетінің өсуін барынша ескереді. Қазақстанның сыртқы саясатының басты мақсаты – экономикамызды дамыту және Қазақстанның жетекші өңірлік ойыншы ретіндегі рөлін нығайту үшін Қытайдың қуатын барынша пайдалану болып табылады. Өңірлік және көпжақты дипломатия саласындағы негізгі басымдықтардың бірі ретінде Қазақстан Республикасының сыртқы саясатының 2020 –

2030 жылдарға арналған тұжырымдамасы Қытай Халық Республикасымен жан-жақты стратегиялық әріптестікті одан әрі дамытуды айқындайды (www.akorda.kz, 2024).

Бұл факторлар Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының дамуына, жалпы алғанда Қазақстанның сыртқы саяси стратегиясын қалыптастыруға да тікелей байланысты, оның айрықша ерекшелігі оның көпвекторлылығы болып табылады. Сонымен қатар, Қазақстанның сыртқы саясатының оңтайлы моделі жекелеген мемлекеттермен экономикалық интеграция емес, «қашықтықтан әріптестік» шеңберіндегі белгілі бір салалардағы (соның ішінде мәдени-гуманитарлық) әртүрлі елдермен ынтымақтасу болмақ.

Зерттеу материалдары мен әдістері

«Бір белдеу, бір жол» бастамасы аясындағы Қазақстан-Қытай мәдени-гуманитарлық өзара іс-қимылының негізгі бағыттарын зерттеу тақырып бойынша дереккөздермен және ғылыми әдебиеттермен жұмысты қамтыды. Қазіргі жағдайды кешенді бағалау, бар проблемаларды анықтау, сондай-ақ Қазақстан мен Қытай арасындағы ынтымақтастықтың перспективалық бағыттарын анықтау үшін саяси, экономикалық, әлеуметтік теориялар мен әдістерді, оның ішінде сандық және сапалық аспектілерді біріктіретін негізгі әдістеме ретінде пәнаралық көзқарас анықталды. Құжаттарды талдау, жағдайлық есептер, БАҚ мониторингі және стратегиялық талдау әдістері. Бұл әдістердің синтезі Қазақстанның ҚХР-мен ынтымақтастығына жан-жақты талдау жүргізуге, аймақтық қауіпсіздік контекстіндегі негізгі аспектілерді көрсетуге және кейбір қорытындылар мен ұсыныстар беруге мүмкіндік берді.

Талқылау

Роберт Каплан «Қытай күшінің географиясы» атты мақаласында Қытайдың әлем картасында өте қолайлы орналасқанын атап өтеді. Осының арқасында ол құрлық пен теңізге: Орталық Азиядан Оңтүстік Қытай теңізіне, Ресейдің Қиыр Шығысынан Үнді мұхитына дейін өз ықпалын кеңінен тарату мүмкіндігіне ие болды (*Foreign Affairs*, 2010).

Қытай бүгінде құрлықтағы шекарасын нығайтып, өзінің белсенділігін сыртқа бағыттауда. Бұл ел өзінің сыртқы саяси амбицияларын бір ғасыр бұрын агрессивті түрде жүргізген Америка Құрама Штаттары секілді жүргізіп жатқанымен, себептері ұқсамайды. Бейжің сыртқы саясатта миссионерлік көзқарасты қолданбайды және басқа елдерде өзінің идеологиясын немесе басқару жүйесін орнатуға ұмтылмайды. Қытай өте модернизацияланған батыстық үлгідегі экономиканың элементтерін ежелгі Шығыстан мұраланған «гидравликалық өркениетпен» біріктіреді (тарихшы Карл Виттфогельдің топырақты суаруға орталықтандырылған бақылауды жүзеге асыратын қоғамдар үшін термині).

Қытайдың жұмсақ күш саясатын С. Пейруз өзінің «Орталық Азиядағы жұмсақ күш: ықпал ету және арбау саясаты» (*Soft Power in Central Asia: The Politics of Influence and Seduction*) атты кітабында егжей-тегжейлі қарастырып, Орталық Азияда жаһандану процестері күшейген сайын әлемдік державалардың аймақтағы мүдделері артатынын және олардың неғұрлым нәзік формаларға айналатынын атап көрсетеді. Аталмыш жарияланымда аймақ елдері үшін тиімді саяси таңдау жасау үшін шет елдерді (АҚШ, Ресей және Қытай) тарту және сендіру үлгілеріне талдау жасайды (Peugrouse S., 2021: 95).

«Бір белдеу – бір жол» бастамасы бүгінде сарапшылар қауымдастығы тарапынан әлемдік тәртіпті түбегейлі өзгертпесе де, оған елеулі түзетулер енгізетін жоба ретінде танылды, бұл тек әлемдегі саяси жағдайды тұрақтандыру перспективасымен ғана емес, сонымен қатар экономикалық өсу және экономикалық интеграция перспективаларымен байланысты (www.cyberleninka.ru, 2018: 118).

Сонымен бірге, «Бір белдеу, бір жол» жобасының шешуші рөлі мен маңызы тек сауда-экономикалық ынтымақтастықта ғана емес, ғылым мен білімді, туризмді дамыту, мәдени-

гуманитарлық байланыстарды орнату, және қоршаған ортаны қорғауда бар екені айтылады (Устемирова, 2023: 40).

Сарапшылар сондай-ақ соңғы жылдары Қытайдың Қазақстанға және жалпы Орталық Азия аймағына ықпалын кеңейтуге белсенді түрде әрекет жасап жатқанын атап өтеді. Бейжің техникалық және экономикалық ынтымақтастыққа қаражат бөліп, осы аймақ арқылы батысқа бағыттарды белгілеп, жұмсақ күш бойынша жобаларды көбейтуде, әсіресе Қытайдың білім беру жобаларының жетістіктерін ерекше атап өтті (www.cabar.asia/ru, 2024).

Қазақстандық сарапшылар жалпы алғанда Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының (әсіресе «Бір белдеу, бір жол» бастамасы аясында) жай-күйі мен келешегіне оң баға беруде, бірақ сонымен қатар екіжақты қарым-қатынастардың проблемалық аспектілеріне (бастамаға мүше мемлекеттердің борыштық міндеттемелерінің артуы, Қытайдың аймақтағы ықпалының күшейтумен байланысты геосаяси тәуекелдер, жоғары технологиялар саласындағы ынтымақтастықта белсенділіктің жетіспеушілігі және т.б.) назар аударуда.

Тиімді өңірлік ынтымақтастық жүйесін құру және ҚХР-мен өзара тиімді ынтымақтастықты дамыту үшін ағымдағы жағдайды, оның қалыптасуына әсер ететін процестер мен факторларды, сондай-ақ осы процестегі басқа елдердің орны мен рөлін анықтай отырып, дұрыс түсіну Қазақстан Республикасының өз саясатын дәл құруға және мүмкіндік береді.

Орталық Азия және Кавказ институтының төрағасы Ф. Старр өзінің «Қазақстан 2041: келесі жиырма бес жыл» («Kazakhstan 2041: the Next Twenty-Five Years») атты еңбегінде: «Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан елеулі экономикалық табыстарға, тұрақтылыққа және халықаралық аренада «қазақстандық брендтің» танылуына қол жеткізіп, ұзақ жолдан өтті» деп жазды. Сонымен бірге, автор елдегі жағдайдың болашақ дамуын болжай отырып мемлекет әлемдегі катаклизмдер мен әлемдік державалар арасындағы текетірестен туындаған жағдайдың өзгеруіне байланысты бірқатар әлеуметтік-экономикалық және саяси қиындықтарға тап болады деп есептейді. Ф. Старр Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарындағы белсенділікті айта отырып, Қазақстан қысқа және орта мерзімді перспективада Қытаймен ынтымақтастық мәселелерінде басымдықтарды мұқият белгілеп отырғанын атап өтті (S. Frederick, 2016: 66).

Бұл тұрғыда «Бір белдеу, бір жол» бастамасының болашағы институционалдық деңгейде ынтымақтастықты жүзеге асырудың жергілікті механизмдерін мұқият әзірлеуге, түсінуге және тануға ғана емес, сонымен қатар, одан да маңыздысы, бұл жергілікті механизмдердің өзара әрекеттестіктің мәдени деңгейінде қаншалықты сәтті бейімделуі және қолданыс таба алатындығына байланысты екенін түсіну қажет.

Зерттеу нәтижелері

Қытайдың сыртқы саясатындағы жаңа трендтер Қытай төрағасы Си Цзиньпин 2020 жылдың мамыр айында жариялаған «Қос айналым» тұжырымдамасына негізделген. Тұжырымдама Қытай экономикалық жүйесінің екі контурын белгілейді: ішкі және сыртқы. Қытай дипломатиясында қандай да бір географиялық шектеулер жоқ; ол негізінен көрші елдермен жұмыс істеуге бағытталған. Сонымен қатар, дипломатияның көрші елдерге деген негізгі көзқарасы - оларға қауіпсіздік сезімін беру және дамуына көмектесу үшін оларға дос және серіктес ретінде қарау. ҚХР басшылығы қазіргі таңда дәл осы тезисті негізге алып отыр (Кожирова, 2018: 7).

«Бесінші ұрпақ» көшбасшыларының сыртқы саясатының жаңа тезисі: «Қытай экономикалық дамудағы табыстарымен бөлісуге дайын», көрші елдер Қытайдың дамуынан пайда табуы керек, ал Қытай көрші елдермен бірлескен дамудан пайда тауып, қолдау алуы керек. Бұл мақсатқа жету үшін Қытай көршілерімен еркін сауда аймақтарын құруды

жеделдетіп, сауда мен инвестицияны кеңейтуді, аймақтық экономикалық интеграцияның жаңа үлгісін құруды ұсынып отыр (www.russian.news, 2024).

Бұл тәсілді іске асыру ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин 2022 жылғы ақпанда Бейжіңде Президент Қасым-Жомарт Тоқаевпен кездесуінде бастамашылық еткен Қазақстан-Қытай қарым-қатынасындағы «жаңа алтын 30-жылдық» тұжырымдамасы аясында жүзеге асырылуы мүмкін. Бұл идея Қытай көшбасшысының 2022 жылғы қыркүйектегі пандемиядан кейін Қазақстанға бірінші шетелдік сапары кезінде, сондай-ақ 2023 жылғы мамырда өткен «Орталық Азия – Қытай» саммиті кезінде жалғасын тапты.

Белдеу және жол бастамасы. Қытайдың инвестициялық стратегиялары Жібек жолы экономикалық белдеуі (ЖЖЭБ) және ХХІ ғасырдың Теңіз Жібек жолы кіретін Белдеу және жол бастамасында (БЖБ) (Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік даму және реформа комитеті, Сауда министрлігі және Сыртқы істер министрлігі бірлесіп әзірлеген) іске асты. «Белдеу және жол» инвестициялық стратегиясы Қытай экономикалық дипломатиясының негізгі алаңына айналды. Қытайдың «Белдеу және жол» жоспарының идеясы елдің артық қуатын экспорттау болып табылады. Стратегияның негізгі мақсаты: металлургия, көмір, мұнай-химия, шыны, цемент, алюминий өнеркәсібі, кеме жасау, күн панельдері мен жел электр станциялары өндірісінің артық өндірістік қуаттарын шетелден тапсырыспен жүктеу.

Бастаманы жүзеге асыру үшін Қытай басқа елдермен бірге «жаңа Еуразиялық континенттік көпір», «Қытай-Моңғолия-Ресей», «Қытай-Орталық Азия-Батыс Азия», «Қытай-Үндіқытай», «Қытай-Пәкістан», «Бангладеш-Қытай-Үндістан-Мьянма» секілді алты экономикалық ынтымақтастық дәлізін салуды жоспарлады. Жаңа Еуразиялық континенталдық көпір Қытайдың Ляньюньган портын Нидерландыдағы Роттердамды байланыстырады. Көпір Қытайды, Қазақстанды, Ресейді, Польшаны және басқа елдерді байланыстыратын үздіксіз теміржол бағыты болып табылады.

Қытайдың жобаларды қаржыландыру саласындағы бастамалары және Бейжіңнің жаңа халықаралық банктер мен даму қорларына ірі инвестициялар салуға дайындығы әлемдік қоғамдастықтың ерекше назарын аударды. Тұжырымдамадағы мұндай институттарға Азия инфрақұрылымдық инвестициялар банкі (АИИБ), БРИКС елдері жаңа даму банкі және Жібек жолы қоры (ЖЖҚ) кіреді.

Қытай билігі Орталық Азия аймағындағы әр мемлекет үшін арнайы стратегия әзірлегенін және стратегиялық серіктестік қатынастарының өзі ынтымақтастықтың ерекше салалары негізінде құрылатынын айта кеткен жөн. Қазақстан Республикасы үшін бұл негізінен мұнай-газ секторы және көлік-логистикалық жобаларды жүзеге асыру. Өзбекстан үшін – газ жобалары және Орталық Азия газын Қытайға тасымалдау, сондай-ақ Өзбекстанды ОАР басқа мемлекеттерінен ерекшелендіретін жоғары технологиялық өндіріс аумағын құру. Тәжікстан мен Қырғызстан үшін – бұл гидроэнергетика, болашақта аталмыш елдерді Орталық Азиядағы Қытай саудасының ауыстырып тиеу базаларына айналдыру үшін көлік және логистикалық ынтымақтастық. Түрікменстан үшін – газ кен орындарын барлауға мен игеруге Қытайдың қатысуы және ҚХР-ға түрікмен газын жеткізу (www.Intrade.com, 2024).

Сондай-ақ, Қытай басшылығы үшін бірінші орында ҚХР-дың ішкі мәселелерін шешу екенін, ал сыртқы саясат ішкі міндеттерге тікелей байланысты және соның негізінде құрылатынын атап өту қажет. Соңғы екі онжылдықта Қытайдың Орталық Азия аймағына қатысты сыртқы саясатын талдау жасай келе Бейжің екі негізгі қағидатты басшылыққа алатыны туралы қорытынды жасауға болады: біріншіден, аймақта Қытайдың ұлттық қауіпсіздігіне қауіп-қатер тудыратын проблемаларды бағалау; екіншіден, ҚХР-ның ішкі дамуы үшін стратегиялық маңызы бар мәселелерді шешуге мүмкіндіктер ашу. Қытайдың ұлттық мүдделері тұрғысынан Орталық Азия елдерімен өзара әрекеттестіктің дамуы Солтүстік-Батыс Қытайдың экономикалық дамуы үшін қолайлы жағдайлар жасауға ықпал етеді. ҚХР аймақ мемлекеттерімен қарым-қатынаста экономикалық ынтымақтастыққа баса

назар аударады. Қытайдың 2013 жылғы негізгі мотивациясы экономикалық мақсаттармен, атап айтсақ экономикалық өсу төмендей бастаған кезде жаңа нарықтарды табу және көлік жобаларын іске асырумен өнеркәсіптің жүктелуін қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты болды. Мақсат Қытайдың сұранысты сақтап тұруында болды, бұл проблема Қытай үшін өзінің әлемдік экономикадағы алып тұрған орынына байланысты аса маңызды болды.

Бейжің бүгінде энергетика саласындағы ынтымақтастыққа баса назар аудара отырып, екіжақты негізде Орталық Азия мемлекеттерімен қарым-қатынас орнатуға баса назар аударады. Қазақстанға бұл жоба көліктік-логистикалық ынтымақтастық тұрғысынан қызықты болуы мүмкін, бұл басты міндеттердің бірі – елді қуатты көлік хабына айналдыруға сәйкес келеді. Сонымен қатар, жоба сауданы дамыту, сондай-ақ ҚХР тарапынан келетін әлеуетті инвестициялар тұрғысынан перспективті болып табылады.

БЖБ экономикалық-географиялық контурларды және жобаны іске асыруда Қытайдың белгілі бір аймақтарының міндеттеріне байланысты егжей-тегжейлі нұсқауларды қамтиды. Мысалы, Янцзы өзенінің жоғарғы және орта ағысындағы провинцияларға Еділ бойындағы серіктестерімен ынтымақтастық жасау ұсынылады. Жалпы, елдің ішкі аудандары Азияның орталық, оңтүстік және батыс бөліктерімен ынтымақтастыққа бағдарланған. Батыс құрлық бағытындағы "терезе және Авангард" рөлі Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданына (ШҰАА) беріледі. ЖЖЭБ тұжырымдамасын іске асыру Қытайға маңызды стратегиялық міндеттердің бірі – елді жаһандық сауда державасына айналдыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар ҚХР ШҰАА-ны өзінің Орталық Азияның экономикалық орталығы ретіндегі орнын нығайтып, ЖЖЭБ-де көлік-логистикалық, сауда, мәдени, ғылыми және білім беру орталығына айналу перспективасына ие.

Жұмсақ күш. Қытайдың Жібек жолы супер жобасы Ресей, Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан және Өзбекстан елдерінде қытай тілін оқыту орталықтарын ұйымдастырудан басталды. Бұрынғы КСРО республикалары үшін мамандар даярлау базасы ретінде ҚХР-ның солтүстік-батысы, соның ішінде СУАР анықтады. Мұнда қытайлар ЖЖЭБ үшін «әр түрлі саладағы дарынды адамдардың стратегиялық резервін» құрады. Статистикаға сәйкес, ШҰАА-да оқитындардың 90%-ға жуығы Орталық Азия және басқа да іргелес мемлекеттердің азаматтары болып табылады. Проблемалық Шыңжаңды Ресей мен Орталық Азия үшін мамандар даярлау жүйесіне тарту Бейжіңнің Қытайдың солтүстік-батысын дамыту жөніндегі жаңа саясатының бір бөлігі болып табылады. Қытайдың солтүстік-батыс университеттері Орталық Азияда қытай тілі мен қытай мәдениетінің таралуының негізгі көзі болып табылады.

Қытайлық теоретиктер американдық ғалым Дж.Наемнің «Жұмсақ күш» (soft power, қыт. *жуан шили*) ұғымына жиі жүгінеді, ол басқа елдердегі адамдардың мінез-құлқына ықпал ету үшін «қатты күш» қару-жарақ пен ақшаның орнына «материалдық емес билік ресурстарын» мәдениет пен саяси идеалдарды пайдалануды білдіреді.

Американдық саясаттанудан алынған бұл концепцияны ресми партиялық саясаттың құрамдас бөлігіне айналдыру ҚКП XVII-ші съезінде Ху Цзиньтаоның баяндамасында «мемлекеттің мәдени жұмсақ күшін арттыру» туралы айтылған кезде орын алды. Қытайдың «жұмсақ күш» көздерінің бірі даму модельдерінің алуан түрлілігі, жаһандық тұрақтылықты сақтау және «ортақ гүлдену» үшін жағдай жасау идеяларына негізделген «үйлесімді» дипломатия болуы керек, оған дамушы елдер бірінші кезекте мүдделі.

Зерттеушілер Қытайдың Оңтүстік-Шығыс Азиядағы ықпалының артуының көптеген мысалдарын келтіреді, ол жаққа Бейжің өзінің ең жақсы дипломаттары мен үлкен көлемдегі экономикалық көмегін жібереді. Экономикалық көмек бағдарламаларының тиімділігін арттыру үшін Бейжің Қытай үкіметінің құрылымында дамуға көмектесетін жеке агенттік құрды. Онда жұмыс істейтін сарапшылар өз жобаларын Қытай мемлекетінің нақты сыртқы саяси ұмтылыстарымен табысты үйлестіруде. Мысалы, ҚХР үкіметі Үндіқытай мен Азия-

Тынық мұхит аймағы елдерінің мемлекеттік билік органдары мен үкіметтік емес ұйымдарының өкілдері үшін тағылымдамалар мен тілдік курстарды кең көлемде қаржыландырады.

2000-2017 жылдар аралығында Қытай университеттеріне түскен Орталық Азия студенттерінің саны 144 000-нан асты. Бұл Қытайдың Орталық Азиядан жастардың көші-қонына қаншалықты әсер ететінін көрсетеді.

Бейжіңнің 2015 жылғы БЖБ бойынша «Көзқарас пен әрекет» бағдарламалық құжатында екіжақты және көпжақты ынтымақтастықты дамытуға қоғамдық қолдаудың артуы үшін академиялық алмасулардың маңыздылығы атап өтілді. 2017 жылғы БЖБ жобасында Қытайдың 2050 жылға қарай жоғары білім, ғылым және технология саласында көшбасшылық позицияны иеленуге ұмтылысын нығайтатын Қытайдың жоғары білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастығының маңыздылығы одан әрі атап өтіледі. Қытайдың денсаулық сақтау мен цифрлық секторға салған инвестициясы кейде денсаулық сақтау және цифрлық жібек жолы деп аталса, білім саласындағы халықаралық ынтымақтастық кейде «білім жібек жолы» деп аталады.

Сарапшылардың пікірінше Бейжің қытай тілін шетелде тарату үшін құрылған Конфуций институттары, халықаралық мәдени-білім беру орталықтары сияқты мекемелер арқылы, шәкіртақы арқылы да, халықаралық деңгейде де қытай тілінде білім беруді ынталандыру арқылы Қытайды тереңірек түсінуге ықпал ететінін атап өтті. 2023 жылға қарай Орталық Азияда барлығы 13 Конфуций институты: бесеуі Қазақстанда, төртеуі Қырғызстанда, екеуі Өзбекстан мен Тәжікстанда болды (www.anhor.uz, 2024).

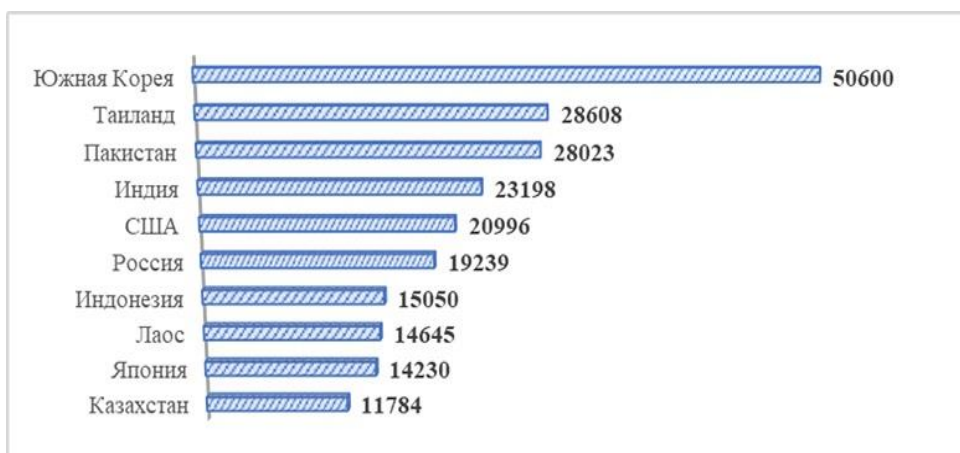
Қазақстанда бірінші Конфуций институты 2007 жылы Астана қаласында Л.Н. Гумилёв атындағы Еуразия ұлттық университетінің базасында ашылды. одан кейін 2009 жылы – Алматыда, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ базасында, 2011 жылы – Ақтөбеде, Ақтөбе мемлекеттік педагогикалық институтының базасында, 2012 жылы Қарағанды қаласында, Қарағанды мемлекеттік техникалық университетінің базасында және 2016 жылы Алматыдағы тағы бір институт – Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінің базасында Конфуций институты ашылды.

Қазақстандық қоғамда Конфуций институттары әрдайым оң бағаланған жоқ, сыншылар Конфуций институттары мен елдің оқу орындарындағы әртүрлі мемлекеттік қорлар мен құрылымдардың қызметін жандандыруға алаңдаушылық білдіріп, олардың қызметкерлері, қазақстандық студенттер және т.б. идеологиялық тұрғыдан өңделіп жатқанын атап өтті (www.ehonline.kz, 2024).

Бұл ретте, мұндай алаңдаушылықтың көбі олардың қызметінде ашықтықтың жеткіліксіздігімен байланысты екенін түсіну керек, ал объективті деректер бойынша, бүгінде шетелден тартылған студенттер саны бойынша ҚХР-сы әлемде АҚШ пен Ұлыбританиядан кейін үшінші орын алады. 2008 жылы Қытай шетелдік студенттерді қабылдайтын елдердің алғашқы ондығына кірмегенін ескерсек, олардың қазіргі жетістігі шын мәнінде таң қалдырады. Халықаралық білім беру институтының мәліметінше, 2018 жылы шетелде білім алатын 5,3 млн студенттен ҚХР үлесі 9%-ды құрады (www.inbusiness.kz, 2024).

«Белдеу және жол» бастамасы Қытай мен Қазақстан арасындағы білім саласындағы байланыстарды дамыту үшін жаңа мүмкіндіктер туғызды. 2013 жылдың күзінде ҚХР басшылығы алдағы 10 жылда Қазақстандағы Конфуций институттарының 10 000 студенттері мен оқытушыларының оқыту мен біліктігін арттыру үшін 30 000 мемлекеттік грант бөлуге дайын екенін атап өтті.

Белгілі қазақстандық эксперт-синолог Әділ Кәукенов атап өткендей, 2018 жылдың өзінде Қазақстан ҚХР-да студенттер саны бойынша 10-шы орында болды (1-сурет).

1 - сурет. Қытайдағы студенттер саны бойынша жетекші 10 ел, 2018 ж.
Дереккөз <https://inbusiness.kz/uploads/2022-11/nElNyapG.jpg>

Екі жылдан кейін, 2020 жылға қарай Қазақстан бұл тізімде Оңтүстік Корея, АҚШ, Жапония, Таиланд, Вьетнам, Ресей, Үндістан және Пәкістаннан кейін 9-орынға шықты, ал студенттер саны Қытай Білім министрлігінің мәліметі бойынша 14 224 адамды құрады.

Оның үстіне, олардың 1300-ден астамы Қытай үкіметінің гранты бойынша, 2500-ден астам студент орталық муниципалитеттер мен аймақтық үкіметтердің гранттары бойынша, ал қазақстандық студенттердің басым бөлігі өз қаражатына білім алуда (www.toppress.kz, 2024).

Сонымен қатар, бұл үдерістің динамикасы тек қана қарқын алуда. CGTN мәліметінше, 2023 жылы Қытайдағы өзбек студенттерінің саны 8 мыңнан асқан, ал 2023 жылы 4 мың тәжікстандық студент, сондай-ақ 15 мыңға жуық қазақстандық студент Қытай университеттеріне оқуға түскен (www.anhor.uz, 2024).

2023 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрі Саясат Нұрбек пен Қытай Халық Республикасы Білім министрінің орынбасары Сунь Яомен кездесуі өтті.

Кездесу барысында екі ел арасындағы ынтымақтастықты одан әрі дамыту мәселелері – университетаралық өзара іс-қимылды дамыту, студенттердің академиялық алмасуы, қос дипломдық және бірлескен білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру, Қытайдың жетекші жоғары оқу орындарының Қазақстанда филиалдарын ашу, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-де бірлескен қазақ-қытай ғылыми орталығын құру, Лу Бань жаңа шеберханаларын ашу және қытай тілі бойынша оқытушыларды даярлау талқыланды.

«Соңғы бір жарым жылда жетекші шетелдік университеттер мен орталықтардың, соның ішінде Қытайдың серіктестік филиалдарын құру бойынша ауқымды жұмыстар атқарылды. 2023 жылды аяқтаған тамаша оқиғалардың бірі Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті базасында «Лу Бань шеберханасының» ашылуы болды. Біздің достығымыздың маңызды дәлелі Жібек жолы университеттерінің альянсына қатысу болып табылады. Қазіргі уақытта Альянсқа сегіз қазақстандық жоғары оқу орны қатысуда, келесі жылы бұл санды арттыру жоспарлануда. Мұның бәрі біздің министрліктің жаңа ұсыныстарға дайын екенін көрсетеді», - деді Қазақстан министрі (www.forbes.kz, 2024).

Сондай-ақ, кездесу барысында министр екі елдің студенттерінің баламалы алмасуын 100-ден 150 орынға дейін арттыруды, сонымен қатар Қытайдағы жоғары оқу орындарында қосымша білім алу үшін тіл курстарына бөлек орындар бөлуді ұсынды. Қытай тарапы бұл ұсыныстарды қолдауға толық дайын екенін білдірді және нақты өзара іс-қимыл

стратегияларын әзірлеуді және нығайтуды, магистрлер мен аспиранттарды даярлаудағы жұмысты күшейтуді жалғастыруға ниетті екенін атап өтті.

Осылайша, ҚХР-дың сыртқы саяси стратегиясы ел басшылығының елдің одан әрі дамуы және әлемдік державаға айналуы үшін қолайлы жағдайларды қамтамасыз ету міндетіне негізделген халықаралық қатынастар жүйесіне және жаһандық басқару жүйесіне теңгерімді көзқарасын көрсетеді. Көп жағдайда дәл осындай призма арқылы Қытай Қазақстанды қарастырады. Ол өз саясатын екіжақты байланыстар, бірлескен жобалар, интеграциялық ұйымдар арқылы жүзеге асырады. Өз жобаларын жүзеге асырудың тұрақтылығы үшін Қытай аймақтағы қауіпсіздік үдерістеріне белсендірек қатысады және мемлекетаралық бірлестіктердегі ықпалын күшейтеді. Бүгінде ҚХР ШЫҰ және екіжақты платформалар аясындағы экономикалық және саяси құралдардың барлық кешенін пайдалана отырып, осы бағытта белсенді әрекет етуде.

Қытай Қазақстанда ғылыми және білім беру жобалары, мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық, экономикалық инвестициялар, бұқаралық ақпарат құралдары, заманауи цифрлық және басқа да элементтер арқылы қазақстандық азаматтардың Қытайды қабылдауына әсер ететін «жұмсақ күштің» әртүрлі элементтерін пайдаланады.

Өзара тиімді қарым-қатынас құру үшін қытайлық әріптестердің ойлауы мен мінез-құлқын дұрыс түсіну, олардың тарихын зерделеу, географиясын білу және қандай да бір жағдайға барабар әрекет ету үшін олардың мүдделері туралы мәліметтерді меңгерудің қажеттігін аса атап өту қажет.

Осы түсінбеушіліктің арқасында ақпараттық вакуумда теріс астары бар, шындыққа жанаспайтын болжамдардың пайда болуына негіз жасалады, сондықтан қытайлық жобалар жүзеге асырылып жатқан жерлерде шиеленісті жағдайға әкелетін шиеленісті болдырмау үшін Қытайды жан-жақты зерделеу мәселесіне жалпы пікірді біріктіру арқылы жақындау өте маңызды, осы мәселеде Қытай туралы білу, жергілікті оқытуды ұйымдастыру және қоғамның жалпы хабардарлығын арттыру мәселесіне баса назар аудару қажет.

Қорытынды

Қытайдың сыртқы саясатын талдау Қытайдың ресми билігінің аймақтық және жаһандық ауқымдағы қауіп-қатерлерді бірлесіп шешуге дайындығы тұрғысынан Қазақстанға қатысты ниеттерінің шынайылығына күмән келтіруге негіз бермейді. Бейжің ұсынған доктриналар, тұжырымдамалар мен стратегиялар Қытайдың сыртқы саясатын қазақстандық бағытта болжамды және тұрақты ете отырып, тату көршілік пен өзара сенім кілтінде мүлтіксіз сақталады.

Мәдени айырмашылықтарға, тілдік кедергілерге, көршілес елдермен қарым-қатынастарды құрудың әртүрлі саяси жүйелері мен тұжырымдамаларына қарамастан, орта және ұзақ мерзімді перспективада екіжақты ынтымақтастықты құру барысында туындайтын еңсерілмейтін кедергілер болмайды. Мемлекеттер елдегі және әлемдегі тұрақтылықты сақтауға, өңірлік жобалар аясында өзара тиімді экономикалық ынтымақтастық пен интеграцияны арттыруға күш сала береді.

«Белдеу және жол» бастамасын іске асырудың бірінші онжылдығы оның өңірлік интеграциялық бастамадан жаңа жаһандық деңгейдегі бастамаға айналғанын көрсете отырып, онда дамудың бірнеше негізгі үрдістерін бөліп көрсетуге болады:

1. Ауқымды серіктестік – бастама инфрақұрылымдық жобалар, сауда және экономикалық ынтымақтастық бойынша бірлесіп жұмыс істеуге мүмкіндік беретін Қытай мен қатысушы мемлекеттер арасында өзара тиімді серіктестік құра отырып, көптеген елдерді тартты.

2. Геосаяси ықпал – бастама геосаяси динамикаға әсер ететін байланыс пен сауданың жаңа бағыттарын жасайды. Инфрақұрылымның дамуы Қытайдың аймақтағы және одан тыс

жерлердегі позициясының нығаюына әкеліп, әлемдік саясаттың басқа субъектілерінің қызығушылығын тудырады.

3. Инфрақұрылымдық инвестициялар. «Белдеу және жол» бағдарламасының басты мақсаты – инфрақұрылымды дамыту. Бұл көлік, энергетика және коммуникация жүйелерін жаңадан құру және қолданыстағыларын жаңғыртуды қамтиды. Бұл инвестициялар экономикалық өсуге және елдер арасындағы байланысты нығайтуға ықпал етеді.

4. Сауда ынтымақтастығы. Елдер арасындағы сауда көлемін ұлғайту және жаңа логистикалық бағыттарды құру экономикалық өсуге және аймақтар арасындағы байланысты дамытуға ықпал етеді.

5. Мәдени ықпал. Бастама мәдени құндылықтармен алмасуды және білім беру саласындағы ынтымақтастықты да қамтиды. Бұл халықтар арасындағы достық қарым-қатынастарды тереңірек түсінуге және нығайтуға ықпал етеді.

Осылайша, ынтымақтастық тәжірибесінің және жаңа шындық талаптарының болуы екі ел арасындағы қарым-қатынастардың дәстүрлі қалыптасқан құрылымын серпінді түрде жаңғырту және жетілдіру, жаңа бағыттар бойынша Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын дамытуға құнарлы негіз жасайды. Жаһандық сын-қатерлерді сәтті еңсеру және Қазақстан мен Қытай арасындағы ынтымақтастықты нығайту үшін екі елдің де ұзақ мерзімді стратегиялық жоспарларға, бірлескен жобаларға және халықаралық ұйымдар аясындағы келісілген әрекеттерге назар аударуы маңызды. Бұл болашақта тұрақты және тиімді серіктестікті қамтамасыз етудің бірден-бір жолы.

Әдебиеттер:

Бернюкевич Татьяна Владимировна, Сунь Янь, Головкич Никита Владимирович Культурно обусловленные стратегии и аспекты исследования инициативы "Один пояс - Один путь" // Вестник НГПУ. 2018. №4. С. 109–122 // [Электронды ресурс] URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kulturno-obuslovlennye-strategii-i-aspekty-issledovaniya-nitsiativy-odin-poyas-odin-put> (дата обращения: 03.02.2024).

Институт Конфуция и китайские государственные структуры открыто работают в ВУЗах Казахстана // [Электронды ресурс] URL: <https://ehonews.kz/institut-konfutsiya-i-kitajskie-gosudarstvennye-struktury-otkryto-rabotayut-v-vuzah-kazahstana/> (Дата обращения: 2.02.2024).

Кожирова С. (в соавторстве) Эволюция внешней политики современного Китая: преемственность и новация. // Центральная Азия и Кавказ. Том 21. Выпуск 1. 2018. С.7-18.

Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының 2020 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасы. Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 6 наурыздағы № 280 Жарлығымен бекітілген// https://www.akorda.kz/kz/legal_acts/decrees/kazakhstan-respublikasy-syrtky-sayasatynyn-2020-2030-zhyldarga-arnalghan-tuzhyrymdamasy-turaly

Қазақстан Қытайдағы студенттер саны бойынша 9-шы орында // [Электронды ресурс] URL: <https://toppress.kz/article/kazahstan-zanimaet-9-mesto-po-kolichestvu-studentov-v-kitae>. (Дата обращения: 2.02.2024).

Қазақстан мен Қытай қазақстандықтар үшін Қытайда оқуға арналған гранттарды ұлғайтуды талқылады // [Электронды ресурс] URL: https://forbes.kz/news/2023/12/26/newsid_315144.

Председатель КНР предложил новую модель международных отношений // [Электронды ресурс] URL: http://russian.news.cn/2015-09/29/c_134671129.htm

Рыскулбекова А. Образовательные проекты Китая как инструмент мягкой силы в Казахстане // [Электронды ресурс] URL: <https://cabar.asia/ru/obrazovatelnye-proekty-kitaya-kak-instrument-myagkoj-sily-v-kazahstane?pdf=59628>. (Дата обращения: 02.02.2024).

Соңғы жылдары Қытайда оқитын қазақстандық студенттер саны 11 мыңнан асты // [Электронды ресурс] URL: <https://inbusiness.kz/ru/news/za-poslednie-gody-chislo-kazahstanskih-studentov-obuchayushih-sya-v-kitae-prevysilo-11-tysyach>. (Дата обращения: 02.02.2024).

Устемирова А.О. «Бір белдеу, бір жол» жобасының мәдени-гуманитарлық аспектілері мен бағыттары" // Абылай хан атындағы ҚазХҚЖӘТУ Хабаршысы «Халықаралық қатынастар және аймақтану» сериясы 1 (51) 2023, 40-50 бб. // [Электронды ресурс] URL: <https://doi.org/10.48371/ISMO.2023.51.1.003>

Что происходит с молодежью Центральной Азии, следующей по «образовательному пути» Китая // <https://anhor.uz/vzglyad-iznutri/central-asian-youth/> (Дата обращения: 2.02.2024).

Foreign Affairs, № 3 (май – июнь) за 2010 г. Council on Foreign Relations, Inc.

Peyrouse S. Soft Power in Central Asia the Politics of Influence and Seduction. Lanham: Lexington Books, 2021. 294 p.

S. Frederick Starr. Kazakhstan 2041: The Next Twenty-Five Years. – Singapore: Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program. 2016. 66 p.

Shi Ming. Wei qiye jingwai touzi «baojiahuhang» (Шетелге инвестиция салатын кәсіпорындарға көмек) // [Электронды ресурс] URL: <http://www.lntrade.com/Article/jmwt0/200808/5034.html>. (Дата обращения: 2.02.2024).

References:

Bernyukevich Tatyana Vladimirovna, Swn Yan, Golovko Nikita Vladimirovich Kwltrno obwslovlennie strategiyaları және aspektı issledovaniya iniciativı "Odin poyas - Odin pwt" [Culturally conditioned strategies and aspects of the research initiative "One belt - One path"] // Vestnik NGPW. 2018. № 4. 109–122 pp. [Electronic resource] URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kulturno-obuslovlennye-strategii-i-aspekty-issledovaniya-initsiativy-odin-poyas-odin-put> (data obraşçeniya: 03.02.2024). (in Rus.)

İnstıtwt Konfwciya i kitayskie gosudarstvennie struktury otкрыto rabotayut v VUZah Kazaxstana [12. The Confucius Institute and Chinese state structures work openly in universities of Kazakhstan] // [Electronic resource] URL: <https://ehonews.kz/institut-konfutsiya-i-kitajskie-gosudarstvennye-struktury-otкрыto-rabotayut-v-vuzah-kazahstana/> Data2.obraşçeniya. 2024. (in Rus.)

Kozhirova S. (v soavtorstve) Évolyciya vneşney politiki sovremennogo Kitaya: preemstvennost және novaciya [(in co-authorship) Evolution of foreign policy of modern China: succession and innovation]. // Ortalıq Aziya және Kavkaz. Tom 21. Vıpwsk 1. 2018. P. 7–18. (in Rus.)

Qazaqstan Respwblıkası sırtqı sayasatınıñ 2020 – 2030 jıldarğa arnalğan tujıımdaması [Concept of foreign policy of the Republic of Kazakhstan for 2020-2030.]. Qazaqstan Respwblıkası Prezidentiniñ 2020 jılǵı 6 nawrıздаǵı № 280 Jarlıǵımen bekitildi // https://www.akorda.kz/kz/legal_acts/decrees/kazakhstan-respublikasy-syrtyky-sayasatynyn-2020-2030-zhyldarga-arnalghan-tuzhyrymdamasy-twralı (in Kaz.)

Qazaqstan Qıtaydaǵı stwdentter sanı boyınşa 9-şı orında // [Electronic resource] URL: <https://toppress.kz/article/kazahstan-zanimaet-9-mesto-po-kolichestvu-studentov-v-kitae>. Data obraşçeniya: 2.02.2024. (in Rus.)

Qazaqstan men Qıtay qazaqstandıq üşin Qıtayda oqwǵa arnalğan granttardı köbeytwdi talqıladı [Kazakhstan and China discussed increasing grants for Kazakh citizens to study in China] // [Electronic resource] URL: https://forbes.kz/news/2023/12/26/newsid_315144 (in Rus.)

Predsedatel KNR predlozil novuyu model mejdwnarodnix otnoşeniy [The President of the People's Republic of China proposed a new model of international relations] // [Electronic resource] URL: http://russian.news.cn/2015-09/29/c_134671129.htm. (in Rus.)

Rısqulbekova A. Obrazovatelnie proektı Kıtaya kak instrwment myagkoy silı v Kazaxstane [Educational projects of China as an instrument of soft power in Kazakhstan] // [Electronic resource] URL: <https://cabar.asia/ru/obrazovatelnye-proekty-kitaya-kak-instrument-myagkoj-sily-v-kazahstane?pdf=59628>. Data obraşçeniya – 2.02.2024 j. (in Rus.)

Soñğı jıldarı Qıtayda oqıtın stwdentter 11 miñnan astı [13. In recent years, the number of Kazakh students studying in China has exceeded 11 thousand] // [Electronic resource] URL: <https://inbusiness.kz/ru/news/za-poslednie-gody-chislo-kazahstanskih-studentov-obuchayushihsva-v-kitae-prevysilo-11-tysyach>. Data obraşçeniya: 2.02.2024. (in Rus.)

Ustemirova A.O. «Bir beldeu, bir jol» jobasınıñ mädeni-gwmanitarlıq aspektileri men bağıttarı" [Cultural and humanitarian aspects and directions of the "One Belt, One Road" project"] // Abılay xan atındağı QazXQjÄTW Xabarşısı «Xalıqaralıq qatınastar jäne aymaqtanw» seriyası 1 (51) 2023, 40-50 bb. [Electronic resource] URL: <https://doi.org/10.48371/ISMO.2023.51.1.003> (in Kaz.)

Çto proışxodit s molodejyu Centralnoy Aziı, sledwyuşçey po «obrazovatelnomw pwti» Kıtaya [What is happening with the youth of Central Asia, following the "educational path" of China] // [Electronic resource] URL: <https://anhor.uz/vzglyad-iznutri/central-asian-youth/> Data obraşçeniya: 2.02.2024 j. (in Rus.)

Foreign Affairs, № 3 (май – июнь) за 2010 г. © Council on Foreign Relations, Inc. (in eng.)

Peyrouse S. Soft Power in Central Asia the Politics of Influence and Seduction. - Lanham: Lexington Books, 2021. – 294 p.

S. Frederick Starr. Kazakhstan 2041: The Next Twenty-Five Years. – Singapore: Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program. 2016. 66 p.

Şi Mın. Wei qiye jingwai touzi «baojiahuhang» (Şetelge investiciya salatın käsiporındarğa kömek) // [Electronic resource] URL: <http://www.lntrade.com/Article/jmwt0/200808/5034.html>. Data obraşçeniya: 2.02.2024. (in chines)

¹Нечаева Е.Л. ²Белгожа Е.К.

¹Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

²Институт востоковедения имени Р.Б. Сулейменова, Алматы, Казахстан

E-mail: ¹elenech@inbox.ru, ²ernur.bk@mail.ru

ИНИЦИАТИВА ПОЯС И ПУТЬ КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗИТИВНОГО ОБРАЗА КИТАЯ В КАЗАХСТАНЕ

Аннотация. Цель статьи - Китайская инициатива «Пояс и путь», направленная на развитие глобального сотрудничества и возрождения традиций Шелкового пути, является одним из основополагающих векторов продвижения политики КНР в отношении Казахстана. Инициатива - уникальный прецедент в системе международных отношений, строительство которого рассматривается в качестве нового этапа китайской стратегии «выхода вовне» и создания «сообщества единой судьбы». В статье содержится анализ влияния Инициативы «Пояс и Путь» на формирование позитивного образа Китая в Казахстане, с акцентом на возможности мягкой силы.

Новизна, направления и идеи исследования. Исследование основных направлений стратегического партнерства между двумя странами позволяет понять стратегии и механизмы, используемые Китаем для укрепления своего положительного образа в казахстанском обществе, включая различные проекты, инвестиции и обмен культурными ценностями. Практическая значимость. Полученные выводы могут служить основой для разработки рекомендаций, направленных на создание долгосрочных партнерских отношений между Китаем и Казахстаном и продвижение прагматичных интересов Казахстана в ходе

сотрудничества с Китаем как в двустороннем, так и в многостороннем контексте. В статье использовались междисциплинарный подход, методы анализа, кейс-стади, мониторинг медиа и синтеза.

Благодарность: Данное исследование финансируется в рамках грантового проекта Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан № AP14870832 «Китайская инициатива «Пояс и Путь» и геоэкономические интересы Казахстана».

Ключевые слова: Китай, Казахстан, внешняя политика, мягкая сила, инициатива Пояс и Путь.

¹Nechaeva E.L. ²Belgozha Y.K.

¹L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

²R.B. Suleimenov Institute of Oriental Studies, Almaty, Kazakhstan

E-mail: ¹elenech@inbox.ru, ²ernur.bk@mail.ru

THE BELT AND ROAD INITIATIVE AS A TOOL FOR SHAPING A POSITIVE IMAGE OF CHINA IN KAZAKHSTAN

Abstract. Objective of the article. The Chinese initiative "Belt and Road," aimed at developing global cooperation and reviving the traditions of the Silk Road, is one of the key vectors of China's policy towards Kazakhstan. The initiative is a unique precedent in the system of international relations, considered as a new stage of China's "going global" strategy and the creation of a "community of shared destiny." The article provides an analysis of the impact of the Belt and Road Initiative on shaping China's positive image in Kazakhstan, with a focus on the possibilities of soft power.

Novelty, directions, and ideas of the research. The study of the main directions of strategic partnership between the two countries helps to understand the strategies and mechanisms used by China to strengthen its positive image in Kazakh society, including various projects, investments, and the exchange of cultural values. Practical significance. The conclusions drawn can serve as a basis for developing recommendations aimed at creating long-term partnerships between China and Kazakhstan and promoting Kazakhstan's pragmatic interests in cooperation with China, both bilaterally and multilaterally. The article employs an interdisciplinary approach, methods of analysis, case studies, media monitoring, and synthesis.

Acknowledgment: This research is funded by the grant project of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, No. AP14870832, "China's Belt and Road Initiative and Kazakhstan's Geoeconomic Interests."

Keywords: China, Kazakhstan, foreign policy, soft power, Belt and Road Initiative.

Авторлар туралы мәлімет:

Нечаева Елена Леонидовна, саяси ғылымдарының кандидаты, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан.

Белгожа Ернұр Қуатұлы, тарих ғылымдарының кандидаты, Р.Б. Сүлейменов атындағы Шығыстану институты, Алматы, Қазақстан.

Сведения об авторах:

Нечаева Елена Леонидовна, кандидат политических наук, профессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан.

Белгожа Ернур Куатулы, кандидат исторических наук, Институт востоковедения имени Р.Б. Сулейменова, Алматы, Казахстан.

About the authors:

Nechaeva Elena Leonidovna, Candidate of Political Sciences, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

Belgozha Yernur Kumatuly, Candidate of Historical Sciences, R.B. Suleimenov Institute of Oriental Studies, Almaty, Kazakhstan.